

Fra utdanning til arbeid - og tilbake

Høyres Studenters utdanningsprogram

Programkomiteens forslag

Høyres
Studenter

Kjære Høyres Studenter!

Foran deg har du utdanningsprogramkomiteens forslag til politisk program om overgangen fra utdanning til arbeid. Programmet omhandler overgangen fra skole til utdanning, fra utdanning til arbeid og fra arbeid tilbake til utdanning.

For å sikre et bærekraftig velferdssamfunn er det viktig at alle som har mulighet, deltar i arbeidslivet. Kunnskap gir selvstendighet for den enkelte og velferd for samfunnet. Kunnskap bekjemper sosial ulikhet og utenforskap, og er nøkkelen til deltakelse i arbeid.

Skolen er en viktig bærebjelke i velferdssamfunnet og en god skole er nødvendig for å utvikle barn og unges ferdigheter og talenter. Skolen skal gi elevene et best mulig utgangspunkt for videre utdanning, men viktigst av alt sørge for deltakelse i arbeidslivet og tilhørighet i samfunnet. For å lykkes med dette må frafallet være lavt, og elever som har behov må tilbys tidlig innsats og tilpasset opplæring. Målet skal være at alle elever har mulighet til å nå sitt fulle potensial.

Det er viktig at alle skal ha mulighet til å ta høyere utdanning uavhengig av deres bakgrunn. Et godt utdanningssystem er avgjørende for å sikre kvalifisert arbeidskraft og kompetanse. Videre er veiledning og oppfølging både før, under og etter utdanning nødvendig for å sikre gode overganger mellom skole, utdanning og arbeid, og aller viktigst for å redusere frafall og utenforskap.

I en tid hvor arbeidslivet er i stadig endring, er vi avhengige av omstilling og samarbeid. Arbeids- og næringslivet er eksperter på hvilken kompetanse fremtiden har behov for, og et godt samarbeid med utdanningsinstitusjonene er helt nødvendig for å utvikle relevant utdanning. Institusjonene må gis insentiver til å utvikle egne programmer, gjerne skreddersydd på etterspørsel fra næringsklynger og bransjer. For at dette skal være mulig, må også finansieringssystemet legge til rette for dette.

Ingen skal oppleve å gå ut på dato i arbeidslivet og flere må kunne stå i jobb lenger. For å sikre høy omstillingsevne og hindre utenforskap er vi avhengige av lavt frafall, god veiledning, god overgang mellom skole/utdanning/arbeidsliv, og tilgjengeliggjøring av etter- og videreutdanning.

Utdanningsprogramkomiteen har bestått av Marte Sandslett Seland (leder), Carl Christian Grue Solberg, Marie Neergaard Blix, Falk Øverås og Sivert Strande Ruud. Håkon Bergseth har vært sekretær for komiteen. Komiteen har også hatt besøk av flere eksterne og interne innledere som har bidratt med innspill til arbeidet.

Vi takker for tilliten og gleder oss til gode debatter og endringsforslag på landsmøtet.

Lykke til!

Marte Sandslett Seland

Leder av Høyres Studenter utdanningsprogramkomité 2020

Innhold

Del 1: Før utdanning	04
Del 2: Under utdanning	10
Del 3: Etter utdanning	20
Dissenser og dissensbegrunnelser	25

Kapittel 01

Før utdanning

1 Kunnskap sikrer selvstendighet og muligheter for enkeltmennesket, og i kunnskapssamfunnet Norge
2 skal ingen oppleve å falle fra fordi de ikke mottar den nødvendige hjelpen de har krav på. For å
3 realisere kunnskapssamfunnet er vi avhengig av gode utdanninger, helt fra barneskolen og til
4 innpass i arbeidslivet.

5 Grunnskolen og videregående opplæring danner grunnlaget for å lykkes i høyere utdanning og i
6 arbeidslivet. Derfor skal skolen sikre at barn og unge har mulighet til å utvikle seg selv og sine talenter.
7 Alle elever skal oppnå nødvendige kompetanse innenfor grunnleggende ferdigheter som lesing,
8 skriving og regning før de forlater skolen.

9 Mot slutten av skolegangen opplever mange elever usikkerhet for fremtiden og hva de ønsker å gjøre
10 videre. Beslutningen om veien videre etter skolegangen er ofte vanskelig, og mange vil også oppleve
11 å velge feil. Derfor skal det også være lov å endre mening, men elevene skal i størst mulig grad motta
12 hjelp gjennom god rådgiving og veiledning for refleksjon og bevisstgjøring av egne interesser,
13 talenter og egenskaper.

14 Samtidig skal ikke målet være at alle skal ta høyere utdanning. Samfunnet er avhengig av høy
15 deltakelse i arbeidslivet, og fokuset må derfor være på at så mange som mulig finner veien til
16 deltakelse. Elever som ønsker å gå rett i jobb, skal også motta rådgiving og veiledning for hvilke
17 muligheter de har for fremtiden.

18 Videre skal elever som velger å gå rett ut i jobb også ønskes velkommen tilbake til videre utdanning
19 om de ønsker dette senere. Derfor må vi ha gode ordninger for å tilgjengeliggjøre utdanning ved å
20 tilby tilpassede utdanningsløp.

21 **Grunnskole/Videregående**

22 Skolen er et viktig verktøy for å redusere sosial ulikhet og utenforskap i samfunnet. Men mange
23 opplever at hverken deres ferdigheter eller skolens tilrettelegging strekker til.

24 Vi må fange opp elevene som sliter og står i fare med å falle ut av skolen. Tidlig innsats og tilpasset
25 opplæring er nødvendig slik at alle elever skal oppleve mestring, for å redusere frafall og for at alle
26 elever skal ha mulighet til å nå sitt potensial. Lesing, skriving og regning er grunnleggende ferdigheter
27 som alle må kunne for å mestre hverdagen. Derfor ønsker Høyres Studenter at elever som sliter skal
28 motta intensivopplæring. Ingen elever skal velge bort skolegang fordi skolen har sviktet eleven.

29 **Høyres Studenter vil:**

- 30 • Styrke tidlig innsats med intensivopplæring i lesing, skriving og regning.
- 31 • At flere elever i ungdomsskolen med behov for større utfordringer skal få tilbud om å ta fag
32 fra videregående opplæring.
- 33 • At alle elever på ungdomsskolen skal få tilbud om hospitering på videregående skole.
- 34 • Styrke samarbeidet med frivilligheten for å sikre bedre leksehjelp og andre aktiviteter etter
35 skoletid.
- 36 • Utrede muligheten for å innføre «skole-ROBEK» for skoler som over tid ikke leverer til krav om
37 kvalitet.

DISSENS 1:

Stryke punktet på **linje 36–37**:

- Utrede muligheten for å innføre «skole-ROBEK» for skoler som over tid ikke leverer til krav om kvalitet.

Mindretalldissensen er tatt ut av Carl Christian Grue Solberg og Sivert Strande Ruud.

- 38 • Legge til rette for at så mange lærere som mulig tar etter- og videreutdanning.
- 39 • Heve kompetansen til lærere i bruk digitale verktøy (eks. omvendt klasserom og MOOC) under
- 40 og etter lærerutdannelsen.
- 41 • At alle aktører som holder seg innenfor skolelovens rammer sikres offentlig finansiering.
- 42 • Liberalisere privatskoleloven med sikte på å få flere privatskole-etableringer.
- 43 • Legge til rette for å starte opp skoler med særlig satsning på realfag eller språkfag, på lik linje
- 44 med dagens idrettsgymnas.
- 45 • Åpne for at skolene kan benytte nivådifferensiert undervisning gjennom hele skoleløpet.
- 46 • Innføre ordning med mobilfrie klasserom.
- 47 • Øke antall undervisningstimer i programmering og innføre programmering og bruk av
- 48 digitale verktøy i fag på grunnskolen fra 1.klasse.
- 49 • Innføre programmering som obligatorisk del av realfaglærer-utdanningen.
- 50 • Innføre samfunnsøkonomi i samfunnsfaget.
- 51 • Oppfordre alle ordførere til å invitere 10. klassinger til å bevitne et kommunestyremøte og
- 52 samarbeide med skolen om opplæring innen lokaldemokrati.
- 53 • Redusere den obligatoriske skolegangen i grunnskolen fra 10- til 9 år.
- 54 • Åpne opp for fleksibel skolestart.
- 55 • Innføre et prøveprosjekt på spesialskoler for elever som faller utenfor skoleløpet i løpet av
- 56 ungdomsskolen.
- 57 • Utvide Teach First-ordningen til å gjelde flere fagområder og flere byer, dette for å sikre
- 58 rekrutteringen av flere lærertalenter utenfor lærerutdanningene.

59 En av mange utfordringer i dagens skoleløp er at mange elever sliter med å motivere seg til videre
60 skolegang. En rekke elever starter på ungdomsskolen skoletrøtte. Disse elevene vil ofte være
61 utagerende, og dermed oppta mange av skolens ressurser, hvilket går utover de andre elevene i
62 klassen. Elevene med behov for spesialundervisning skal få tilbud om dette. Disse elevene er ikke
63 nødvendigvis faglig svake, men mangler ofte motivasjon og engasjement. Høyres Studenter mener
64 at dagens norske skoleløp er for teoretisk innrettet for disse elevene. Det er en god tanke at alle
65 norske studenter skal få tilpasset undervisning i samme klasse, men dette er langt på vei en utopi.
66 Høyres Studenter mener derfor vi må åpne for ulike former for spesialskoler, slik at disse elevene får
67 bedre forutsetninger for å lykkes i videre opplæringsløp.

68 Ulike kommuner har ulike spesialiteter. Enkelte steder har de stor verfts næring som trenger
69 arbeidskraft, andre steder skogbruksnæring. Den enkelte kommune vet best for skoen trykker, og skal
70 derfor utforme tilbudene i samarbeid med lokale ressurser og næringslivet. Ordningen skal
71 finansieres av staten.

72 **Høyres Studenter vil:**

- 73 • Opprette egne spesialskoler for skoletrøtte elever. Tilbudet skal strekke seg fra 8. klasse ut 3.
- 74 videregående, og gi eleven mulighet til å nå sitt fulle potensial.
- 75 • Skape en fleksibel ordning som gjør det mulig for elever å gå "frem og tilbake" dersom
- 76 elevene endrer mening underveis i skoleløpet.
- 77 • At tilbudene skal utformes lokalt av den aktuelle kommune, i samarbeid med lokale ressurser.

78 **Rådgiving og karriereveiledning**

79 Gode og kvalifiserte lærere er avgjørende for å sikre god læring hos elevene. Det samme prinsippet
80 gjelder også når elevene trenger støtte og veiledning gjennom skoleløpet eller for karrierevalg for
81 fremtiden. Høyres Studenter mener at alle rådgivere og karriereveiledere i skolen skal ha nødvendig
82 opplæring og kvalifisering, for å sikre at alle elever mottar nødvendig hjelp for å fatte gode
83 beslutninger i hverdagen og for fremtiden.

84 **Høyres Studenter vil:**

- 85 • Profesjonalisere rådgiverfunksjonene i skolen gjennom gradvis økte krav til relevant
86 utdanning.
- 87 • Innføre en sertifiseringsordning av rådgivere i skolen og stille krav til at alle rådgivere skal
88 oppnå denne.
- 89 • Stille formelle kompetansekrav til de som skal undervise innenfor utdanningsvalg og
90 karriereveiledning på ungdoms- og videregående skole.

91 **Kontakt og samarbeid med høyere utdanning**

92 Kontakt med utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet tidlig i skoleløpet gir elevene verdifull innsikt i
93 egne interesser og ambisjoner for fremtiden. Men også arbeidslivet tjener på kontakt med elevene og
94 skolene, og kan gjennom godt samarbeid sikre relevant kompetanse for fremtiden og tidlig
95 rekruttering.

96 På lik linje med at elever som har behov for ekstra hjelp og tilpasning får tilbud om dette i skolen, skal
97 også særdeles talentfulle elever få tilbud og tilpassede utfordringer for å motiveres i skoleløpet.
98 Derfor ønsker Høyres Studenter at flere elever skal ha mulighet til å ta fag på høyere nivå i skole- og
99 utdanningsløpet.

100 **Høyres Studenter vil:**

- 101 • Ha tettere samarbeid mellom videregående opplæring og arbeidslivet for å sikre relevant
102 kompetanse for fremtiden og overgang til videre utdanning.
- 103 • At alle elever i videregående opplæring skal få tilbud om å besøke en utdanningsinstitusjon.
- 104 • Innføre arbeidsmesser i videregående opplæring på lik linje med studiemesser
- 105 • Ha en større realfagssatsning, der skolene i større grad benytter seg av talentsentre i realfag
106 og utdanningsinstitusjoner i undervisningen.
- 107 • Utvide UNG-ordningen slik at flere talenter i videregående skole får tilgang til å ta
108 enkeltemner på utdanningsinstitusjoner i videregående opplæring og innenfor flere
109 fagområder.

110 **Fra yrkesfag til utdanning**

111 Yrkesfagene gir verdifull kompetanse til samfunnet, og arbeidet med å heve statusen til
112 fagområdene må fortsette. Mange elever opplever fortsatt yrkesfag som for teoretisk og lite
113 motiverende og frafallet er fortsatt altfor høyt. Derfor ønsker Høyres Studenter at det skal opprettes
114 flere veier til fagbrev innenfor yrkesfagene og at flere løp inkluderer mer praksis for å stimulere teori-
115 slitne elever.

116 I et allerede skiftende arbeidsmarked er det helt nødvendig at alle får mulighet til å fornye og utvikle
117 sin kompetanse. Derfor må det utvikles flere tilpassede utdanningsløp som gjør det lettere å
118 kombinere etter- og videreutdanning med jobb. Samtidig som at overgangen mellom yrkesfag og

119 teknisk fagskole til høyere utdanning skal bli enklere og at flere skal få godkjent sin kompetanse til
120 utdanningen.

121 **Høyres Studenter vil:**

- 122 • Gjennomføre en reform for yrkesfag som gir flere veier til fagbrev og med mer praksis
123 tidlige.
- 124 • Fortsette arbeidet med å heve statusen til yrkesfagene.
- 125 • Redusere frafall på yrkesfagene.
- 126 • Ha flere tiltak for å øke antall lærlingplasser og at kommunene skal tilby flere lærlingplasser i
127 kommunen.
- 128 • Tilby flere tilpassede utdanningsløp, slik at flere fra yrkesfagene har tilgang til påfyll av
129 kompetanse og videreutdanning.
- 130 • At studenter som har fullført teknisk fagskole skal få innpasset relevante emner i
131 utdanningen, dersom de får opptak til en relevant utdanning.
- 132 • At utdanningsinstitusjoner skal kunne tilby et alternativt studieløp som leder til en bachelor-
133 /mastergrad i faget til kandidater som har fullført teknisk fagskole.

134 **Rett i jobb**

135 Et av målene for velferdssamfunnet er at alle som kan også skal delta i arbeidslivet. Samtidig som at
136 alle skal ha mulighet til å ta utdanning, skal det også være mulig å gå rett i jobb for elevene som
137 ønsker dette. Elevene må tidlig komme i kontakt med arbeidslivet og motta god rådgiving og
138 veiledning for muligheter i arbeidslivet. De som senere ønsker etter- og videreutdanning, skal få tilbud
139 om dette. Derfor må vi ha gode ordninger for å tilgjengeliggjøre utdanning ved å tilby tilpassede
140 utdanningsløp og kortere moduler som kan kombineres med jobb.

141 **Høyres Studenter vil:**

- 142 • Styrke kontakten mellom videregående opplæring og lokalt næringsliv, slik at elevene
143 kommer i kontakt med arbeidslivet tidlige.
- 144 • Styrke Kompetansepluss-ordningen, slik at flere får opplæring i grunnleggende ferdigheter
145 og videre får styrke sin deltakelse i arbeidslivet eller tilgang på utdanning.
- 146 • At det skal bli lettere å ta fagbrev på arbeidsplassen, der ansatte i lønnet arbeid kan få
147 realkompetanse vurdert og ta fagbrev i korte moduler slik at det kan kombineres med jobb.
- 148 • Utdanningsinstitusjonene skal kunne tilby kortere moduler og utdanningsløp, slik at flere får
149 tilgang på å fornye og utvikle sin kompetanse.
- 150 • Finansieringssystemet av høyere utdanning må legge til rette for finansiering slik at
151 institusjonene insentiveres til å utvikle egne program.

152 **Opptak til høyere utdanning**

153 Et rettferdig opptakssystem til høyere utdanning er viktig for å motivere studenter og sikre rette
154 kandidater til rett utdanning. Høyres Studenter ønsker at institusjonene skal få bestemme egne
155 opptakskrav og benytte seg av alternative vurderingsformer der det er nødvendig.

156 I dagens opptakssystem finnes det tilleggspoeng for det meste, inkludert kjønn, alder, opptaksprøver,
157 realfag og fremmedspråk, utdanning, militær førstegangstjeneste og folkehøgskoler. Høyres
158 Studenter mener at det burde innføres et makstak for tilleggspoeng slik at konkurransefordelen ikke
159 blir uforholdsmessig stor.

160 Høyres Studenter mener at kvotering innenfor utdanningssektoren er usaklig forskjellsbehandling.
161 Mennesker skal vurderes ut fra egenskaper – ikke kjønn. Tilleggspoeng som ikke er basert på
162 prestasjon er lite motiverende og burde derfor også unngås.

163 For et år på folkehøgskole, der det verken stilles krav om karakterer, pensum eller bestått eksamen og
164 formell kompetanse, oppnår man to tilleggspoeng. For å opparbeide seg tilsvarende poeng på
165 annen måte må man bestå 60 studiepoeng eller gjennomføre førstegangstjenesten. Høyres
166 Studenter mener at dette ikke kan sidestilles og at tilleggspoengene for folkehøgskole må fjernes.

167 For å stimulere til at flere velger utradisjonelle utdanninger og karrierer må vi satse på prosjekter som
168 motiverer og vekker interessen for å ta valg som er litt annerledes. Høyres Studenter heier derfor på
169 prosjekter som «Menn kan bli sykepleier» og «Jenter i teknologi» som jobber for rekruttering med mål
170 om et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

171 **Høyres Studenter vil:**

- 172 • La institusjonene bestemme egne opptakskrav, sant la dem ta i bruk alternative
173 vurderingsformer som motivasjonsbrev, opptaksprøver og intervjuer.
- 174 • Gi institusjonene mulighet til å sette egendefinerte opptakskrav til fagkombinasjoner og
175 minstekrav til karakterer i enkeltfag.
- 176 • Oppfordre institusjonene til å vektlegge relevante ferdigheter ved opptak i større grad enn
177 tilfellet er i dag.
- 178 • At fleksible opptaksordninger opprettholdes og videreutvikles.
- 179 • La institusjonene motta og behandle søknadene.
- 180 • Innføre et makstak for tilleggspoeng.
- 181 • Fjerne tilleggspoengene man får for gjennomført år på folkehøgskole.
- 182 • Fjerne kjønns-poeng.
- 183 • Legge til rette for flere prosjekter med fokus på rekruttering som «Mann kan bli sykepleier» og
184 «Jenter og teknologi» for å hindre kjønnsdelte utdanninger.

Kapittel 02

Under utdanning

185 Alle skal ha muligheten til å ta høyere utdanning uavhengig av bakgrunn. Et godt utdanningssystem
186 er nøkkelen til et godt næringsliv og en fungerende forvaltning. Vi i Høyres Studenter vil at
187 universitetene i Norge skal konkurrere i verdenstoppen – både når det gjelder fagmiljø, undervisning
188 og studenters levevilkår under utdanning.

189 Vi er videre svært opptatte av å legge til rette for velfungerende samarbeid mellom
190 utdanningsinstitusjonene og kommuner samt næringsliv. Vi vil ha en fremtidsrettet utdanningssektor
191 som fokuserer på arbeidslivets utfordringer. Derfor må vi revurdere studier som ikke bidrar til dette.

192 Utdanninger skal være krevende, men også engasjerende. Vi vil at studenter skal velge å studere i
193 Norge på grunn av tilbudet er godt. For å få til det må blant annet tilbudet om internasjonale studier,
194 forskning og honours-program være godt nok. Vi må også sørge for at finansieringen av
195 utdanningsinstitusjonene gjøres på en effektiv måte. Målet med utdanning skal være å skaffe
196 kompetanse. Derfor må vi sørge for at færre dropper ut av påbegynte studier. Det gjør vi ved å
197 ivareta studentenes psykiske og fysiske helse. Vi må sørge for at økonomien til hver enkelt student er
198 god nok, og at det legges til rette for at studenter kan få barn i løpet av studiet.

199 **Kvalitet på utdanningen**

200 Norsk utdanning består av mange ulike institusjoner med gjennomgående høy kvalitet. Mangfoldet
201 av utdanningsinstitusjoner medfører imidlertid også at kvaliteten på tilbudene vil variere fra
202 institusjon til institusjon. Dette er uunngåelig, men like fullt uheldig. Utdanningsinstitusjonene kan lære
203 mye av hverandre, samtidig som man må forbedre og spesifisere de nasjonale kravene som
204 allerede finnes. Samlet sett vil dette øke kvaliteten på norsk utdanning.

205 **Høyres Studenter vil:**

- 206 • Åpne for større grad av spesialisering innenfor høyere utdanning, der mindre
207 attraktive/arbeidsrelevante studier kun tilbyr ett eller to steder i landet.
- 208 • Opprette en felles standard for emne og studiepoeng. Like emner skal gi likt antall
209 studiepoeng, uavhengig av studiested.
- 210 • Innføre Ex.phil. ved alle offentlige utdanningsinstitusjoner.
- 211 • La politiske møter for folkevalgte telle som gyldig fravær.
- 212 • Innføre obligatorisk oppmøte på en del av den sosiale aktiviteten i fadderuken.

DISSENS 2:

Stryk punktet på **linje 212**.

Mindretallsdissensen er tatt ut av Marte Sandslett Seland og Carl Christian Grue Solberg.

- 213 • Åpne for at institusjonene kan gi dyktige forelesere fritak fra ordinær forskningsplikt.
- 214 • Ha anonym vurdering av forelesere.
- 215 • Pedagogisk merittering skal aktivt brukes for å heve undervisningens status og pedagogisk
216 kvalitet blant undervisere.
- 217 • Øke kvaliteten og variasjonen på undervisningen i utdanningsprogrammene. Et viktig ledd i
218 dette vil være å instruere læringsinstitusjonene til å tilby mer variert undervisning, tettere
219 oppfølging av den enkelte student, samt øke muligheten for veiledning gjennom hele
220 studieløpet.

221 **Bedre gjennomstrømning og redusert frafall**

222 Frafall underveis i et utdanningsløp er ikke ønskelig. Innsatsen for å motvirke dette må styrkes. Høyres
223 Studenters målsetning er at alle som begynner med en grad, skal fullføre løpet – helst på normert tid.
224 Samtidig må man ha respekt for at man i løpet av studiene kan møte på ulike utfordringer som kan
225 ha stor påvirkning på muligheten og evnen man har til å studere. Institusjonene må i større grad
226 tilpasse seg og kunne tilby ulike løsninger og virkemidler til hver enkelt student.

227 **Høyres Studenter vil:**

- 228 • Be institusjonene legge til rette for at studentene skal ha anledning til å avslutte en integrert
229 mastergrad etter tre år og oppnå en bachelorgrad.
- 230 • At alle studenter ved studieoppstart skal få tilbud om en faglig mentor som skal bistå
231 studenten med faglig oppfølging og veiledning.
- 232 • Innføre opptakskomiteer eller alternative opptakskrav for å i større grad unngå at fremtidige
233 studenter tar opp fag over mange år før de kommer inn på studier.
- 234 • Forkurs bør være tilgjengelig ved flere studieprogrammer.
- 235 • Legge til rette for at både universiteter-, høyskoler- og fagskoler forbedrer sine deltidsstudier
236 på kveldstid slik at arbeidstakere i full jobb kan kombinere arbeid og studier.

237 **Praksis**

238 Vi mener et større samarbeid mellom næringslivet og studenter vil være en vinn-vinn-situasjon for
239 begge parter. Det er studentene som en dag skal arbeide i næringslivet. Noen skal også starte nye
240 bedrifter. Det er derfor viktig at studenter får gode introduksjoner til det eksisterende næringslivet. For
241 næringslivet vil det være svært betydningsfullt å skape tillitsforhold til de som en dag skal arbeide i
242 deres bedrift. Det er en unik rekrutteringsmulighet som vi mener utnyttes i for liten grad i dag. I dag er
243 det for lite fokus på fremtidig yrkesutøvelse, og det bør i større grad legges til rette for at studentene
244 kan ha internships og praksis-opphold uten at dette går ut over studiene. Dette er arbeidserfaring
245 som vil være svært nyttig i senere arbeidsliv.

246 **Høyres Studenter vil:**

- 247 • At alle studenter skal tilbys praksis i løpet av studiet.
- 248 • At bedrifter og offentlige institusjoner skal ha muligheten til å ansette studenter i ulønnede
249 praksisopphold.
- 250 • Studenter i større grad skal gis muligheten til å skrive bachelor- og masteroppgaver i
251 samarbeid med arbeids- og næringslivet.
- 252 • Tydeliggjøre forventningen til formell veilederkompetanse hos praksisveilederne. Kun
253 fagpersonell med relevant erfaring fra praksisfeltet over minst tre år skal brukes som veileder
254 på praksisstedene.
- 255 • At internships og andre praksis-opphold som er relevante for studentens utdanning skal gi
256 studiepoeng.
- 257 • At det skal opprettes en praksisportal slik at studenter lettere kan komme i kontakt med
258 bedrifter som tilbyr praksis.

259 **Utvexling og internasjonale studenter**

260 Med den økende globaliseringen, øker også andelen av studenter som ønsker å ta hele eller deler av
261 utdanningen sin i utlandet. Hver sjettede student drar på et utvekslingsopphold på tre måneder eller
262 mer. Norge tjener på kunnskaps- og erfaringsutveksling mellom mennesker og kulturer. Samtidig ser
263 vi at internasjonale organisasjoner mangler nordmenn, derfor må utveksling tilgjengeliggjøre og det

264 må bli lettere for studenter å reise på utveksling. Samtidig har vi alle et ansvar for å bidra i dugnaden
265 om bærekraftighet, derfor burde korttids-utveksling minimeres der det er mulig.

266 Students at Risk er en ordning for å gi studenter som er utvist fra studiet i hjemlandet grunnet politisk
267 engasjement for demokrati og menneskerettigheter muligheten til å fullføre utdanningen sin i Norge.
268 Prosjektet har vært svært vellykket og burde utvides til flere land.

269 **Høyres Studenter vil:**

- 270 • Videreutvikle og utvide Students at Risk i og utenfor Norge.
- 271 • Alle utdanningsinstitusjoner skal tilby ferdige pakkeforløp for utveksling for å sikre
272 forutsigbarhet og tilgjengelighet.
- 273 • At bruk av korttids-utveksling skal unngås der det er mulig.
- 274 • At norske studenter i utlandet som velger å jobbe ved siden av studiene skal få beholde
275 medlemskapet i folketrygden.
- 276 • Utdanningsinstitusjonene skal tilby en god rådgivertjeneste for utenlandsopphold.
- 277 • At alle norske utvekslingsstudenter skal få tilbud om digital rådgiving fra
278 Studentrådgivningen for å forebygge psykisk uhelse.

279 **Eksamen**

280 Eksamen er nødvendig for å kartlegge studenters kunnskap og forståelse, og for de aller fleste det
281 viktigste man gjennomfører i løpet av et semester. Derfor må vurderingsformen være rettferdig og
282 sammenlignbar mellom institusjoner.

283 Det er ressurskrevende for universitetene å arrangere kontinuasjonseksamener. Høyres Studenter
284 mener at kontinuasjonseksamen ikke skal misbrukes som en utsettelse av eksamen. Studenter uten
285 gyldig grunn til fravær skal derfor betale eventuelle utgifter forbundet med kontinuasjonseksamen.

286 **Høyres Studenter vil:**

- 287 • Innlemme flere disiplinemner i ordningen for nasjonal deleksamen.
- 288 • At utdanningsinstitusjonene i større grad skal benytte seg av hjemmeeksamen og andre
289 eksamensformer med hjelpemiddel der det er hensiktsmessig og relevant.
- 290 • At kostnader forbundet med kontinuasjonseksamen skal finansieres av studenten selv der
291 studenten ikke har gyldig grunn til utsettelse.
- 292 • At kontinuasjonseksamen skal gjennomføres utenfor den ordinære eksamensperioden, på et
293 tidspunkt som ikke hindrer at studenten kan fullføre studiet på normert tid.
- 294 • Styrke arbeidet med å hindre at normalfordeling benyttes i vurderingen.

295 **Honours-program**

296 I idretten ser vi bredde- og elitesatsing side om side. Dette er både gjennomførbart, ønskelig og
297 nødvendig også innenfor høyere utdanning. Det er viktig at vi legger opp til at den enkelte
298 utdanningsinstitusjon får ressurser til å tilpasse seg den enkelte student. Der de som har dårlige
299 forkunnskaper i et fag får tilbud om innledende intensivkurs, er det viktig at de dyktigste studentenes
300 behov også prioriteres.

301 **Høyres Studenter vil:**

- 302 • Jobbe for å etablere honours-program på flere universitet og høyskoler. Skoler med slike
303 program bør premieres, eksempelvis med økte tilskudd.

304 **Studenter med barn**

305 Det er et gode for samfunnet at alle har muligheten til å studere. Kompetansen man tilegner seg
306 skaper et bedre liv for den enkelte, men er også svært gunstig for samfunnet.. Derfor må det legges til
307 rette for at man kan studere i alle livssituasjoner. Spesielt gjelder dette for studenter med barn.

308 Per i dag fødes det ikke nok barn til å opprettholde folketallet. På sikt kan dette føre til flere
309 pensjonister enn det er arbeidsføre som bidrar til finansiering av velferdssamfunnet. En av flere
310 løsninger vil være å legge til rette for at unge voksne som studerer kan få barn under utdanning.

311 Barnefamilier har hatt negativ kjøpekraftsutvikling sammenliknet med øvrige samfunnsgrupper de
312 siste årene. Høyres Studenter ønsker derfor større og mer treffsikre ordninger for å bedre
313 barnefamilienes kjøpekraft. Dette blir spesielt viktig for nybakte studerende foreldre, som allerede har
314 lavere inntekt enn gjennomsnittet i befolkningen.

315 Høyres Studenter ønsker å innføre en egen tilpasset engangsstønad for studenter, som skal være
316 betraktelig større enn dagens nivå. I tillegg ønsker Høyres Studenter å gi alle foreldre med barn under
317 16 år et ekstra skattefradrag, etter modell fra Sverige. Dette for å styrke arbeidslinjen. Kombinasjonen
318 av passive ytelser og skattefradrag vil sørge for at alle foreldre mottar stønad, samtidig som at
319 studentene gis insentiver til å gå inn i arbeidslivet så raskt som mulig.

320 Barnetrygden er den viktigste enkeltytelsen for barnefamiliene. En slik universell ordning er
321 ubyråkratisk, samtidig som at den øker familienes kjøpekraft. Den sikrer dermed effektiv omfordeling
322 til barnefamilier. Høyres Studenter ønsker også å skattlegge barnetrygden, for å sørge for at de som
323 har størst behov for ordningen får mest ut av den. Eventuelle økninger av ordningen vil heller ikke
324 være like kostbar for staten, siden det fører til økt beskatning for de uten behov for ordningen. I
325 praksis er dette omfordeling fra barnefamiliene med trygg økonomi til barnefamiliene som sliter med
326 å få endene til å møtes.

327 **Høyres Studenter vil:**

- 328 • Øke stipendet til studenter med barn.
- 329 • Innføre en egen tilpasset engangsstønad for studenter med barn.
- 330 • Innføre et skattefradrag gjeldende for de fem første årene i arbeid dersom man har fått barn
331 under utdanning.
- 332 • Innføre et generelt jobbskattefradrag for foreldre med barn under 16 år.
- 333 • Bygge flere tilrettelagte studentboliger for unge foreldre.
- 334 • At Regjeringen skal utrede hvordan samfunnet bedre kan legge til rette for at unge skal
335 kunne få barn tidligere enn i dag, samt få flere barn enn i dag.
- 336 • Øke lånekassens lånetid for studenter med barn, til inntil 10 år.
- 337 • At far skal ha egen opptjeningsrett til foreldrepermisjon og rett til pappapermisjon dersom
338 mor er student.
- 339 • At studenter i fødselspermisjon skal fortsette å ha status som student slik at de får de samme
340 rettigheter til studentsamskipnadens velferdsordninger.
- 341 • Beholde dagens innretning på barnetrygden, men skattlegge den.
- 342 • Øke barnetrygden.

343 **Forskningserfaring gjennom studieløpet**

344 Forskning er viktig for videreutvikling av kunnskap, og har en selvstendig verdi som
345 premissleverandør til all offentlig debatt. Høyres studenter ønsker derfor mer uavhengig forskning,
346 samt øke mulighetene studenter har til å engasjere seg i forskningsprosjekter i løpet av studietiden.

347 For å sikre studentene faglig og akademisk tilhørighet må studentene i større grad inkluderes i
348 fagmiljøet og i den løpende forskningen. Studentene må gis forskningserfaring gjennom studieløpet
349 og utdanningsinstitusjonene må i større grad ta i bruk forskning i undervisningssituasjonen. Ved å
350 inkludere studentene i forskning tidlig, vil rekrutteringen til forskning styrkes.

351 **Høyres Studenter vil:**

- 352 • At forskning skal brukes i undervisning i større grad, og forskningsresultater skal være lett
353 tilgjengelig for alle.
- 354 • Innføre obligatoriske studiepoeng i forskning, utover generell metodelære for
355 masterstudenter.
- 356 • Innføre prøveprosjekter med todelt mastergrad, hvorav den ene er forskningsrettet og den
357 andre er arbeidslivsorientert. Dette kan også inkludere todelt valgvalg.
- 358 • Inkludere bachelor- og mastergradsstudenter i forskningsundersøkelser, og utlyse ulønnede
359 forskerassistentstillinger på alle forskningsprosjekt.
- 360 • At forskningsprosjekter skal være tilgjengelig for og telles som valgvalg.
- 361 • Legge til rette for at Norge skal utdanne flere fremragende forskere, blant annet ved å utvide
362 ordningen YFF (Yngre Fremragende Forskere).
- 363 • At forskningsmiljøene ved institusjonene skal motta bedre veiledning og støtte i
364 søknadsprosessen om forskningsmidler, både fra Forskningsrådet og fra EU.
- 365 • Øke forskningstilskuddet til uavhengig forskning.
- 366 • Utvide gaveforsterkningsordningen for forskning for å redusere behandlingstiden.

367 **Stipendiater**

368 Stipendiater utgjør en viktig del av universitetenes kapasitet til forskning. Denne ordningen må
369 videreutvikles, blant annet gjennom å forenkle deres tilgang til å søke om forskningsmidler. Videre bør
370 man i større grad pålegge stipendiater forelesningsansvar, eksempelvis på kveldstid, for studenter
371 som av ulike årsaker ikke har mulighet til å delta på ordinære forelesninger på dagtid.

372 God forskning krever forutsigbarhet for forskerne. Det er derfor problematisk at mange dyktige
373 forskere er nødt til å stå i midlertidige stillinger over lengre perioder. En økning i antallet
374 doktorgradsstipendiater må også føre til tilsvarende økning i fullfinansierte postdokorstillinger.

375 **Høyres Studenter vil:**

- 376 • Ha direkte overgang fra master til PhD-studier for kvalifiserte studenter. Dette står i
377 motsetning til dagens ordning som ofte innebærer lang ventetid.
- 378 • At antall PhD-stillinger økes og at flere av disse fullfinansieres. Flere PhD-stillinger må også
379 føre til flere fullfinansierte postdokorstillinger.
- 380 • At universitetene i større grad skal samarbeide med næringslivet og sammen utvikle flere
381 nærings-PhDer.
- 382 • Doktorgradsstipendiater og andre som er i midlertidige stillinger skal få tilbud om
383 karriereveiledning.
- 384 • I større grad pålegge stipendiater forelesningsansvar, eksempelvis på kveldstid.

385 **Økonomi**

386 Norge er ett av svært få land i verden som har skattefinansiert høyere utdanning for utenlandske
387 studenter. Høyres Studenter mener det er unaturlig at utenlandske statsborgere skal nyte godt av et
388 system som de selv ikke bidrar til å finansiere, spesielt når norske studenter i utlandet bidrar
389 økonomisk til sine utenlandske institusjoner. Det ville dermed være naturlig å innføre en studieavgift
390 som er tilsvarende hva norske utvekslingsstudenter betaler i utlandet. Høyres Studenter foreslår
391 dermed en studieavgift for utenlandske statsborgere på 35.000 kroner i året.

392 Samfunnsøkonomiske framskrivninger viser at vi vil få økte utfordringer med å finansiere
393 velferdsstaten. Det er derfor urealistisk å foreslå økte investeringer i utdanningstilbudet uten å finne
394 inndekning. Det er dermed et behov for å finne andre finansieringsmetoder for å øke midlene til
395 høyere utdanning.

396 Høyres Studenter ønsker derfor at økt satsning på høyere utdanning skal finansieres med å innføre en
397 generell studieavgift på 10 000 kroner i året for norske statsborgere. Det er i dag om lag 300 000
398 norske studenter, som med dette tiltaket tilsier tre milliarder i økte inntekter. Inntektene skal brukes til
399 å bedre kvaliteten på utdanningstilbudet på norske universiteter og høyskoler. Det understrekes at
400 studieavgiften skal utbetales og likviditetsfinansieres av Lånekassen sammen med det øvrige lånet
401 og stipendet.

402 Høyres Studenter ønsker videre å legge til rette for at man kan kombinere studier og arbeid. Dette kan
403 både bidra til å bedre den enkelte students kjøpekraft, spareevne, samt øke læringsutbyttet. Derfor
404 foreslår Høyres Studenter å fjerne inntektsgrensen. Formuesgrensen foreslås også fjernet. I fremtiden
405 vil arbeidstakere måtte være innstilt på kontinuerlig omstilling, hvilket øker behovet for fleksible
406 utdanningsløp også i voksen alder. Formuesgrensen skaper unødvendige negative konsekvenser for
407 mange studenter, og bør således fjernes.

408 Utdanning muliggjør en spennende jobbhverdag og mer økonomisk frihet til den enkelte. Dette kunne
409 langt flere studenter oppnådd tidligere ved å fullføre på normert tid. De samfunnsøkonomiske
410 gevinstene er også betydelige. Derfor ønsker Høyres Studenter å stimulere til at flest mulig forsøker å
411 oppnå dette. Det foreslås derfor å innføre et turbostipend for denne gruppen stunder.

412 **Høyres Studenter vil:**

- 413 • Innføre turbostipend som gjør det lukrativt å fullføre på normert tid.
- 414 • Redusere andelen som blir omgjort til stipend til 20%.
- 415 • Fjerne formuesgrensen for studenter.
- 416 • Fjerne inntektsgrensen for studenter.
- 417 • Innføre skolepenger for alle utenlandske studenter i Norge. Beløpet bør settes til 35.000 kroner
- 418 per student per år.

DISSENS 3:

Endre kulepunkt på **linje 416 og 417** til:

- Innføre skolepenger for alle utenlandske studenter i Norge.

DISSENS 4:

Endre punktet på **linje 418-419** til:

- Innføre en moderat studieavgift for alle norske studenter. Lånekassen gir dette ekstra til hver enkelt i form av et lån, som senere tilbakebetales.

Mindretallsdissensen er tatt ut av Marte Sandslett Seland og Marie Neergaard Blix.

- 419 • Innføre en moderat studieavgift for alle norske studenter. Beløpet bør settes til 5000 i
420 semesteret. Lånekassen gir dette ekstra til hver enkelt i form av et lån, som senere
421 tilbakebetales.
422 • Ikke åpne for at studier kan gi pensjonspoeng.

423 **Finansiering av høyere utdanning**

424 Høyere utdanning kan finansieres på en mer bærekraftig måte enn det tilfellet er i dag. Vi bør ha et
425 finansieringssystem som stimulerer til studier av høy kvalitet, og fokuset bør være rettet mot de
426 studieretningene som er relevante for arbeidslivet. Vi i Høyres Studenter mener det må være et klart
427 mål at man i arbeidslivet får bruk for de kunnskapene og ferdighetene man tilegner seg på studiet.

428 Finansieringssystemet må stimulere til at utdanningsinstitusjonene skal sende studenter på
429 utveksling. I dag taper institusjonene avlagte studiepoeng i utlandet. Derfor bør det innføres en
430 tilskuddsnøkkel i finansieringssystemet slik at utdanningsinstitusjonene får uttelling for avlagte
431 studiepoeng i utlandet.

432 **Høyres Studenter vil:**

- 433 • I større grad prioritere antall studieplasser etter samfunnets behov og derfor kutte i antall
434 studieplasser som ikke har relevans for arbeidslivet.
435 • Gjøre det frivillig å bli medlem i NSO og basere støtten på antall medlemmer.
436 • At det innføres en tilskuddsnøkkel i finansieringssystemet som gjør at
437 utdanningsinstitusjonene får uttelling for avlagte studiepoeng i utlandet.
438 • Fjerne statlig finansiering av folkehøgskoler, men fortsette å tilby gunstig lånefinansiering fra
439 lånekassen.

440 **Inkludering**

441 Undersøkelser viser at personer med nedsatt funksjonsevne i gjennomsnitt har lavere
442 utdanningsnivå enn andre. Samtidig arbeider de hardere enn andre studenter og deltar mindre i
443 sosiale aktiviteter. Vi i Høyres Studenter er opptatt av mangfold og inkludering. Vi mener at
444 utdanningsinstitusjonene har et ansvar for at alle skal føle seg velkomne. Derfor krever vi at det
445 tilrettelegges for at personer med nedsatt funksjonsevne skal ha muligheten til å ta utdanning på lik
446 linje med andre.

447 **Høyres Studenter vil:**

- 448 • At læringsstedene sørger for at byggene er tilpasset studenter med nedsatt funksjonsevne.
449 • At det skal innvilges økte midler til produksjon av pensumlitteratur til studenter med syns- og
450 hørselsvansker og lese- og skrivevansker.
451 • At all forelesningsmaterieell og læringsplattformer skal tilpasses studenter med syns- eller
452 hørselsvansker.
453 • At alle studenter skal ha tilgang til psykososiale lavterskeltilbud ved alle landets
454 utdanningsinstitusjoner.
455 • At utdanningsinstitusjonene skal ha som mål at alle studenter blir inkludert, både faglig og
456 sosialt.
457 • At det stilles krav til at ansatte rådgivningstjenestene har tilstrekkelig kompetanse på
458 tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse.

459 **Studenthelse**

460 Norske studenter blir flinkere, og vi er svært fornøyde med den utviklingen. En konsekvens av en
461 hverdag med lange, tunge studier kan imidlertid være psykiske utfordringer. Forskning viser at hver
462 fjerde student har psykiske plager, og tallene fortsetter å vokse. Dette er bekymringsverdig. Vi i Høyres
463 Studenter vil at alle studenter skal kjenne at de blir ivaretatt av de ulike studiestedene. God psykisk
464 helse er en svært viktig faktor for å lykkes med studiene. Vi mener derfor at det må gjøres tiltak for å
465 hindre at tallene øker ytterligere – både forebyggende og i behandlingen.

466 **Høyres Studenter vil:**

- 467 • Opprette flere tiltak liknende studentklinikken i Bergen, hvor eksempelvis medisinstudenter får
468 anledning til å behandle andre studenter med ulike former for plager.
- 469 • Opprette flere lavterskeltilbud som "student-hjelper-student" der studenter uten autorisasjon
470 kan veilede studenter, uten å drive behandling. F.eks. psykologistudenter som holder kurs i
471 stressmestring og eksamensangst.
- 472 • At utdanningsinstitusjonene skal tilby lavterskeltilbud for å hindre ensomhet, som for
473 eksempel «skravlekopp».
- 474 • At tilflyttede studenter skal få tilbud om en dobbel fastlegeordning.
- 475 • Gi studenter muligheten til gradert sykemelding.

476 **Samarbeid med offentlig sektor og næringsliv**

477 Vi i Høyres Studenter er opptatt av å legge til rette for et godt samarbeid mellom det offentlige og det
478 private næringsliv. Mye av ansvaret for dette må utdanningsinstitusjonene ta. For å få nytten inn i
479 universitetssektoren er vi avhengige av å få veiledning fra de som er ute i næringslivet og ser
480 hvordan teorien fra universitetene fungerer i praksis. Vi mener det gjøres for lite av dette i dag.
481 Utdanningsinstitusjonene må samarbeide aktivt med næringslivet for å øke den praktisk-faglige
482 delen av utdanningsløpet. Dersom studier opprettes i samarbeid med arbeidslivet er det samtidig en
483 forutsetning at studiene er allmennyttige og ikke blir tilpasset kompetansebehovet i den enkelte
484 bedrift.

485 Man ser at bredde i det lokale arbeidsmarkedet har betydning for hvorvidt folk ønsker å flytte til det
486 aktuelle stedet eller ikke. Et aktivt lokalsamfunn rekrutterer arbeidskraft. Det kan imidlertid være en
487 utfordring på små steder. Vi i Høyres Studenter ønsker å spre kompetanse ut i distriktene ved at flere
488 unge velger å bosette seg der. For å gjøre det attraktivt å flytte til små kommuner ønsker vi at
489 utdanningsinstitusjoner må samarbeide med kommunene, som ofte er den største arbeidsgiveren i
490 små kommuner, for å lokke nyutdannede til mindre steder. Det er viktig for å oppnå spredt bosetning,
491 kompetanse-øking i Distrikts-Norge, og for å stimulere til verdiskapning i hele landet.

492 **Høyres Studenter vil:**

- 493 • Skreddersy en jobbsøkerportal som skal sikre samarbeid mellom kommunen og den
494 nyutdannede.
- 495 • At relevante private bedrifter og offentlige virksomheter skal inkluderes i utviklingen av nye
496 og eksisterende studier så fremt de er allmennyttige.
- 497 • Sørge for at råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) når ut til fagmiljøene, slik at det gir
498 positive utslag i alle studieprogram.
- 499 • Opprette en portal hvor bedrifter og organisasjoner kan legge ut enkle «bestillinger» for
500 temaer til bacheloroppgaver og/eller masteroppgaver, som studenter kan søke om å få
501 skrive.
- 502 • Jobbe for at universitet og høyskoler i større grad inviterer gjesteforelesere fra bedrifter, samt
503 lar disse gjøre sensur på eksamen.

- 504 • I større grad la markedet styre hvilke fag og emner som skal leveres, avhengig av
505 etterspørsel fra næringslivet. For eksempel ved at flere studenter skiver mastergrad i
506 samarbeid med næringslivet.
507 • At bedrifter og organisasjoner skal sette karakter på universitet/høyskolene etter relevans og
508 attraktivitet.

509 **Overgangen**

510 Mange studier er brede, og kan brukes i flere ulike retninger etter utdannelsen. Det kan være
511 utfordrende for studenter å vite hvilken retning man bør gå. Vi i Høyres Studenter mener det er svært
512 verdifullt at utdanningsinstitusjonene tilbyr karriererådgiving, og mener de bør kvalitetssikres. Det er
513 viktig at karriererådgiverne har en tett dialog med arbeidslivet, slik at arbeidsmuligheter i større grad
514 kan kartlegges.

515 **Høyres Studenter vil:**

- 516 • Satse på karrieresentrene og profesjonelle rådgivere.
517 • At karrieresentrene skal legges inn under institusjonene, ikke samskipnadene, i tråd med et
518 generelt nærhetsprinsipp.
519 • At karrieresentrene skal samarbeide tettere med arbeidslivet.
520 • Ha alumni-undersøkelser for å kartlegge ferdigutdannede studenters erfaringer fra studiene
521 og arbeidsmuligheter i fremtiden.
522 • At det skal innføres digital karriererådgiving ved alle karrieresentrene i fylkene, etter modell
523 fra Tromsø.

Kapittel 03

Etter utdanning

524 Medisinsk forskning viser at de aller fleste mennesker vil ha en positiv helseeffekt av å jobbe. Ingen er
525 tjent med å stå utenfor arbeidslivet, aller minst den som faller utenfor. Derfor må et bærende prinsipp
526 for all arbeidslivspolitikkk være at alle som kan jobbe skal jobbe.

527 For Høyres Studenter er arbeidslinjen ufravikelig. Det skal alltid, uten unntak, lønne seg å jobbe. Dette
528 prinsippet er helt avgjørende for den enkelte. På arbeidsplassen opplever man mestring og
529 tilhørighet. Man vises tillit, får utvikle egne ferdigheter, og gis ansvar. Dette er grunnleggende
530 komponenter i ethvert menneskes liv. Arbeidslivspolitikken må alltid reflektere denne innsikten.

531 Samtidig er det helt avgjørende for velferdsstatens bærekraft at alle bidrar etter evne. Det er verdien
532 av vår felles arbeidsinnsats som er ryggraden i velferdsstaten. Uten mange i arbeid evner vi ikke å
533 finansiere velferden. Derfor må siktemålet for arbeidslivspolitikken være å hjelpe de som har falt
534 utenfor arbeidslivet inn, samtidig som vi må stimulere de som er i arbeid jobber lengst mulig. Lykkes vi
535 med dette vil vi kunne finansiere også våre barns velferd.

536 Derfor er det essensielt at politikken bidrar til å skape et velordnet arbeidsliv som lykkes med
537 integrering og inkludering. Det offentlige skal bidra til utdanningen av arbeidsstokken slik at
538 næringslivet får tilgang på den kompetansen de trenger for å skape verdier, og offentlig sektor får
539 tilgang på de kloke hodene som skal skape de offentlige tjenestene borgerne skal nyttiggjøre seg av.
540 Politikken må dessuten bidra til utformingen av ordninger som sørger for anstendige lønns- og
541 arbeidsvilkår.

542 Dagens arbeidsliv reflekterer summen av disse bestanddelene. En av de viktigste grunnene til at
543 Norge har lykkes er å finne i vårt velfungerende arbeidsliv. Høyres Studenter vil bygge videre på alle
544 disse tingene som allerede fungerer godt. Sentralt i dette står et velfungerende trepartssamarbeid, et
545 samarbeid som er minst like viktig i dag som da det ble innført. Arbeidsgivers styringsrett må
546 balanseres mot arbeidstakers stillingsvern, slik at den enkelte arbeidstaker kan oppleve trygghet i sitt
547 arbeidsforhold, og arbeidstaker kan oppleve forutsigbarhet og den nødvendige fleksibilitet til å
548 videreutvikle sin virksomhet.

549 På sett og vis er det naturlig å tenke at studenter ennå ikke trenger å forholde seg til arbeidslivet og
550 at arbeidslivet er noe en møter etter studietiden. En slik tilnærming vil føre galt av sted;
551 arbeidslivsspørsmål angår også studenter. Mange studenter jobber ved siden av studiene. Alle
552 studentene skal på et eller annet tidspunkt ut i jobb. Dessuten mener Høyres Studenter at flest mulig
553 studenter i løpet av studiene bør få stifte bekjentskap med minst en arbeidsgiver via studiene. Praktis,
554 internships og lignende bidrar til å kvalifisere studenten for det som venter i fremtiden, og det bidrar
555 til å øke studentens forståelse av eget fag og utvikle egne ferdigheter.

556 Høyres Studenter ønsker derfor å legge til rette for at alle studenter som uteksamineres av norske
557 læringsinstitusjoner gjennom hele studieløpet har hatt en så tett kontakt som mulig med arbeidslivet.
558 Det er bra for den enkelte student, det er bra for arbeidsgiver og det er bra for verdiskapningen og
559 utviklingen av samfunnet.

560 **Arbeidslivet**

561 Mennesker i arbeid er Norges viktigste inntektskilder og også grunnlaget for hele samfunnets
562 eksistens. Samtidig ser vi at fremtiden vil by på flere utfordringer som vi utfordre arbeidslivet slik det
563 er i dag. Når årene fremover byr på færre inntekter og flere utgifter er det, i god konservativ ånd, på
564 tide å gjøre store, men veloverveide endringer. Vi ser i dag at den norske modellen og
565 trepartssamarbeidet fortsatt fungerer etter sin hensikt – men det er også nå tid for endring og
566 forbedringer.

567 **Høyres Studenter vil:**

- 568 • Innføre ROT- (Renovering, Ombyggnad, Tillbyggnad) og RUT-fradrag (Rengöring, Underhåll
- 569 och Tvätt).
- 570 • At det i bedrifter hvor staten er eier, skal utarbeides omstillingsplaner for de ansatte for å
- 571 være rustet for fremtidige endringer.
- 572 • Opprette offentlig mal på attest ved kortere arbeidsforhold.
- 573 • Legge til rette for en velfungerende bemanningsbransje som tilbyr sine ansatte fleksible
- 574 ansettelsesforhold uten krav til fast ansettelse.
- 575 • Slutte opp om, videreføre og videreutvikle hovedprinsippene i den norske modellen, herunder
- 576 trepartssamarbeidet og kollektive lønnsforhandlinger.
- 577 • Gjennomføre en helhetlig gjennomgang av prinsippene knyttet til fastsettelsen av lønn for
- 578 offentlig ansatte, en gjennomgang som skal lede til en moderat oppmykning i mulighetene
- 579 arbeidsgiver har til å fordele arbeidstakere som utmerker seg.

580 **Gründerskap og jobbskaping**

581 Det er ikke politikere som skaper arbeidsplasser. Det er det dyktige menn og kvinner i næringslivet

582 som gjør. Samfunnet skal derfor alltid heie på de av oss som tør å satse. Det er lønnsomme bedrifter

583 som sørger for finansieringen av vår felles velferd. Derfor må vår felles ambisjon være å legge til rette

584 for stadig flere vellykkede nyetableringer.

585 Mange studenter er i besittelse av kompetanse til å skape disse arbeidsplassene. Både staten og

586 læringsinstitusjonene må derfor på alle tenkelige måter legge til rette for at de studentene som

587 ønsker å forfølge gründerdrømmen gis verktøyene de trenger for å kunne satse, enten underveis i

588 studiene, eller etter endt studie. De må oppmuntres, kurses og stimuleres for å legge til rette for

589 jobbskaping. .

590 **Høyres Studenter vil:**

- 591 • Gjøre det mulig å bruke BSU som sikkerhet for å opprette aksjeselskap.
- 592 • Innføre en egen fleksibel studiepermisjon for de som ønsker å satse på en nyetablering.
- 593 • Legge ned Innovasjon Norge fordi det ikke har dokumentert effekt. Det offentlige skal bidra til
- 594 kontorplasser og etableringen av fagmiljøer lokalt, men ikke sikre gründerne kapital.
- 595 • Innføre en englerefusjonsordning etter modell fra Sverige.
- 596 • Fjerne formuesbeskatningen.

597 **Ytelser**

598 I Norge har det lenge vært bred enighet om at vi skal ha et sikkerhetsnett som fanger opp de som av

599 ulike grunner faller utenfor. Helt siden Emil Stangs Høyre-regjering innførte landets første sosialytelse

600 på slutten av 1800-tallet har det vært bred politisk enighet om denne tilnærmingen. Høyres Studenter

601 slutter opp om dette prosjektet.

602 Arbeidslinjen er likevel ufravikelig. Det skal alltid lønne seg å stå opp om morgenen. Dette hensynet

603 skal alltid være tungtveiende i utformingen av enhver ytelse. Ytelsenes innretning og nivå må alltid

604 reflektere dette. Et eksempel på en ordning som i dag gjør det motsatte av å stimulere til arbeid er

605 sykelønnsordningen. Høyres Studenter ønsker derfor eksempelvis å endre innretningen og nivået på

606 sykelønnen slik at arbeidslinjen gjøres gjeldende også overfor de som er borte fra jobb midlertidig på

607 grunn av sykdom.

608 I dag er situasjonen slik at offentlig sektor eser ut, og offentlig sektor utgjør en for stor andel av
609 landets BNP. I årene som kommer vil det økonomiske handlingsrommet bli mindre. Derfor er det viktig
610 at vi ser på eksisterende ytelser på nytt. Enkelte ytelser bidrar til å svekke arbeidslinjen. Dette kan vi
611 ikke akseptere. Velferdsstaten skal bestå, men skal den overleve på lang sikt må den reformeres. En
612 viktig del av dette arbeidet vil være å gjøre dagens ytelser mer bærekraftige.

613 **Høyres Studenter vil:**

- 614 • Sette ned et offentlig utvalg som skal arbeide med å styrke arbeidslinjen i alle ledd.
- 615 • Utvide aktivitetsplikten slik at den omfatter alle mottakere av sosialhjelp.
- 616 • Styrke den konkrete arbeidstreningen som en del av aktivitetsplikten.
- 617 • Fjerne helligdagstillegget ved sykemelding.
- 618 • Innføre to karensdager.
- 619 • Redusere sykelønnen til 80 prosent.
- 620 • Innføre standardiserte sykemeldinger
- 621 • Gi arbeidsgiver mer ansvar for å få sykmeldte arbeidstakere tilbake i jobb, mot redusert
622 arbeidsgiveravgift dersom de lykkes.
- 623 • At staten ikke skal finansiere nye AFP-ordninger eller liknende ordninger

624 **Arbeidsledighet og utenforskap**

625 For Høyres studenter er som nevnt erkjennelsen av at det alltid skal lønne seg å jobbe viktig, men da
626 har vi også et ansvar for å gjøre arbeidslivet til en arena hvor inkludering og raushet står i sentrum. Vi
627 vil gjøre det lettere for mennesker med ulike utfordringer å ta del i arbeidsfellesskapet. Vi ser i dag at
628 unge voksne faller utenfor som følge av rigide ordninger og liten vilje til tilpasning. Samtidig ser vi at
629 eldre som fortsatt ønsker å arbeide må forlate arbeidslivet mot sin vilje. Dette krever at vi tar noen
630 tøffe og upopulære valg med sikte på å endre systemene som skaper disse utfordringene.

631 **Høyres Studenter vil:**

- 632 • At distriktskommuner skal få tilskudd fra fylkeskommunen til å utdele "distriktsstipend" til
633 nyutdannede, etter modell fra Forsvaret.
- 634 • Sørge for innretninger som i større grad understreker arbeidslinjen, slik at det alltid skal lønne
635 seg å jobbe eller delta i arbeidstrening, fremfor å motta stønad.
- 636 • Fjerne særaldersgrenser og tilby mennesker som må gå av med pensjon alternativ og
637 relevant jobb.
- 638 • Støtte opp under prosjekter som "Menn i helse" som et tiltak mot arbeidsledighet.
- 639 • Innvilge mer midler til forskning på lettere muskel- og skjelettplager og lettere psykiske
640 lidelser.
- 641 • Styrke fokuset på arbeidsformidling i NAV og opprette en oversikt over hvilke NAV-kontorer
642 som er dyktigst på arbeidsformidling.
- 643 • Styrke det offentlige ettersynet med NAVs arbeidsformidlingstjenester.
- 644 • Styrke samarbeidet mellom frivilligheten og NAV-kantorene. F.eks. at folk underlagt
645 aktivitetsplikt bidrar til å klargjøre fotballbaner, kjøre is i ishallen, gulvet i håndballhallen, lett
646 snekring på det lokale menighetshuset o.l.
- 647 • Opprette egne prosjekt-stillinger i NAV som skal jobbe med å sørge for at brukerne benyttes
648 til lokale renovasjon-prosjekter, oppussing, osv.
- 649 • Styrke samarbeidet mellom NAV og de videregående skolene, f.eks. i form av at skoletrøtte får
650 anledninger til å bidra i NAVs arbeidsformidling-prosjekter som valgfag.

651 **Etter- og videreutdanning**

652 Fremtiden vil sette oss på en rekke prøver. Den utdanningen du tar i dag kan på få år være utdatert
653 og næringer som lenge har bydd på sikre arbeidsplasser kan over natten sende ut
654 permitteringsvarsler. Med et slikt usikkert arbeidsliv må også utdanning og tilgangen på kompetanse
655 gjøres med fleksibelt.

656 Kompetanse har i dagens samfunn blitt ferskvare, den må fornyes og økes for å opprettholde sin
657 verdi. Vi ønsker å legge til rette for at det å øke sin egen kompetanse skal kunne gjøres så enkelt som
658 mulig – noe som vil hjelpe både bedrifter og ansatte.

659 **Høyres Studenter vil:**

- 660 • Tillate omgjøring av realkompetanse til studiepoeng, der realkompetanse kan veie opp for
661 manglene relevant utdanning.
- 662 • Innføre "turboløp" hvor man med flere års realkompetanse kan få dispensasjon til å ta en
663 bachelorgrad på kortere tid ved større nasjonale omstillingskriser. F.eks.
664 sommerskole/samlingsbasert studie innen helsefagarbeider for mennesker fra andre
665 bransjer.
- 666 • Legge til rette for at utdanningsinstitusjonene skal samarbeide tettere med arbeidslivet for å
667 utvikle egne programmer beregnet for etter- og videreutdanning.
- 668 • Gi utdanningsinstitusjoner mulighet til å tilby skreddersydde videreutdanningskurs f.eks.
669 tilpasset til og etterspurt av næringslivet. Dette skal institusjonene ha mulighet til å ta betalt
670 for.
- 671 • Øremerke midler til en kompetansepott som går til å utvikle og utvide antallet
672 bransjeprogram for å sikre at flere bransjer får tilbud om skreddersydde
673 videreutdanningstilbud.
- 674 • At finansieringssystemet til utdanningssektoren justeres slik at det stimulerer til utvikling av
675 flere videreutdanningsprogram.
- 676 • At utvalgte fagskoler får stilling som nasjonale pilotskoler innen utvikling og produksjon av
677 etter- og videreutdanning.
- 678 • At fagskoler som får status som nasjonale pilotskoler også skal få støtte for studietilbud
679 under 30 studiepoeng. Der skal det stilles krav om utvikling av alternativer til nettbasert og
680 desentralisert utdanning.
- 681 • Gi fagskoler mulighet til å benytte arbeidsplassen som opplæringsarena og undervise
682 direkte i virksomheten.
- 683 • At det skal utvikles en nasjonal digital database med oversikt over alle
684 videreutdanningstilbud. Digitale læringsressurser og MOOCs (Massive Open Online Courses)
685 som tilbys ved norske institusjoner, burde inkluderes i denne.
- 686 • Kreve godkjenning fra kommunestyret ved oppretting av bedriftsinterne aldersgrenser.

Dissens og dissens- begrunnelser

Dissens 1:

Forslag: Stryke punktet på linje 37-38: «Utrede muligheten for å innføre «skole-ROBEK» for skoler som over tid ikke leverer til krav om kvalitet».

Begrunnelse: Høyre vil alltid være en prinsipiell tilhenger av å flytte makt fra staten til kommunene. Regjeringen Solberg har befestet dette ved å innlemme det lokale selvstyrets i Grunnloven så vel som i den nye kommuneloven fra 2018. Forslaget om «skole-ROBEK» bryter med dette, og er i så henseende en selvmotsigelse.

Dessuten finnes det allerede et statlig instrument som støtter skoler som sliter. Gjennom Utdanningsdirektoratets veiledningskorps – etablert av regjeringen Stoltenberg, og som har blitt videreført under regjeringen Solberg – gis støtte til kommuner som over tid ligger under en nedre kvalitetsgrense for skoleresultater og læringsmiljø. 66 kommuner er per dags dato med i ordningen, som i 2020 har blitt bevilget 43 millioner kroner over statsbudsjettet.

Videre er parallellen til ROBEK misvisende og uheldig. Kriteriene for ROBEK-registeret er objektive økonomiske mål. Et slikt objektivt indikatorsett for skolekvalitet vil vanskelig kunne realiseres, all tid det er politisk uenighet om hva som er viktig for skolekvaliteten.

ROBEK kontrollerer videre økonomiske rammebetingelser, som er det vesentlige for at kommuner overhode kan tilby ulike tjenester. Skole-ROBEK på sin side, vil kontrollere hvordan kommuner tilbyr en spesifikk tjeneste. Dette er en form for statlig overstyring som Høyre ønsker seg mindre, og ikke mer, av.

Flertallets begrunnelse: Dersom en kommune over tid ikke driftes økonomisk forsvarlig kan den risikere å innføres i den statlige «ROBEK-listen» (Register om betinget godkjenning og kontroll), en liste over kommuner som er plassert under statlig administrasjon til den økonomien i kommunen er under kontroll igjen. Hvis en kommune eller fylkeskommune forsømmer sitt ansvar som skoleeier, har staten få virkemidler.

Det er store forskjeller mellom norske skoler, der noen år etter år leverer gode resultater, henger andre skoler igjen. Skolen er en av grunnpilarene i samfunnet, og alle elever i Norge fortjener utdanning på høyeste nivå.

Samtidig ser vi at skoleeiere som er aktive i utviklingen av skolen og som stiller krav, oppnår som oftest bedre resultater enn passive eiere. For å sikre skoler av høy kvalitet, er vi nødt til å ha gode kontrollmekanismer. Flertallet ønsker en «skole-ROBEK», en nasjonal liste over skoleeiere (kommune/fylkeskommune) som presterer lavere en faglig akseptabelt standard over tid eller som ikke oppnår kravene til et godt og trygt psykososialt miljø.

Skoleeiere som havner på listen bør settes under statlig administrasjon som skoleeier, og motta hjelp fra et statlig «innsats-team» til å utforme og iverksette tiltak, som på sikt skal heve kvaliteten som eierne tilbyr. Skoleeier skal motta hjelp til å identifisere svakheter, iverksette tiltak for å heve kvalitet og «innsats-teamet» skal følge opp arbeidet frem til skoleeier presterer på et akseptabelt faglig nivå igjen. Målet skal være at eierne raskt skal klare seg uten hjelp og bli selvstendige.

Dissens 2:

Forslag: Stryke punktet på linje 212: «Innføre obligatorisk oppmøte på en del av den sosiale aktiviteten i fadderuken».

Begrunnelse: 1 av 5 studenter deltar ikke i fadderuken, og 1 av 4 deltar bare delvis. Det er problematisk siden fadderuken legger viktige grunnlag for studentenes sosiale og faglige tilhørighet. Trygge sosiale og faglige nettverk har mye å si for studentenes trivsel på høyere utdanning.

Å øke deltakelsen i fadderukene er en god tanke, men å tvinge studenter til deltakelse er ikke løsningen. Av studentenes som ikke deltar er noen av tilbakemeldingene at en ikke ønsket å delta på arrangementene, at det er for mye alkoholfokus eller at de er i en livssituasjon som ikke passer med deltakelse. For å øke deltakelsen i fadderukene burde fokuset heller være på å lage inkluderende og varierende arrangementer som skaper lyst til deltakelse, heller enn å gjøre deltakelse på aktiviteter obligatorisk.

Flertallets begrunnelse:

Ifølge Studentenes helse- og trivselsundersøkelse opplever nesten en av tre studenter opplever ensomhet i løpet av studiet. Tidligere studentundersøkelser viser også til at de som deltar i fadderuken har flere nære venner på studiestedet enn de som ikke har det. Dette er ikke et tiltak som i seg selv vil løse utfordringene som vi studenter har ifm. psykisk helse, men tallene tilsier at dette er et tiltak som kan hjelpe nye studenter til å «gå dørstokkmila» og bli kjent med de man skal studere sammen med.

En aktiv deltakelse i fadderuken vil også gjøre det lettere for nye studenter å være klar over den bredden som en studentforening har i sosiale tilbud. Dette kan også gjøre at terskelen for å bli med i en studentforening med likesinnede blir lavere, og flere har et bedre utgangspunkt til å kunne bli en aktiv del i et sosialt miljø hvor man føler tilhørighet.

Med et større nettverk rundt seg, vil man også kunne samarbeide med flere på studiet gjennom f.eks. kollokviegrupper. At flest mulig nye studenter blir godt kjent med hverandre tidlig i studiet kan dermed også være positivt for læringsmiljøet.

Komiteén ser det dermed som naturlig at en viss andel av den sosiale aktiviteten i fadderuken blir obligatorisk. Starten på studietiden bør også være en myk start på voksenlivet og starten på nye vennskap.

Dissens 3:

Forslag: Endre punktet på linje 416–417 til: «Innføre skolepenger for alle utenlandske studenter i Norge».

Begrunnelse: Dagens utdanningssystem er skattefinansiert for alle studenter i Norge, og koster staten over 200 milliarder i året. Komiteens mindretall ønsker å innføre skolepenger for alle utenlandske studenter i Norge, men ønsker ikke at Høyres Studenter skal tallfeste beløpet. Beløpet burde settes av Lånekassen etter en gjennomgang av de reelle kostandene, og settes på et nivå som etter gjennomgangen vurderes som bærekraftig av fagpersoner.

Flertallets begrunnelse: En av grunnene til at det lønner seg å satse på utdanning er at det sikrer høy sosial mobilitet. Undersøkelser viser at dagens utdanningssystem ikke fungerer etter sin hensikt på dette området. Det er fortsatt slik at utdanning, og senere lønn, henger nøye sammen med foreldrenes utdanningsnivå.

Med andre ord, all den tid systemet er finansiert over skatteseddelen, får ikke lavtlønnede igjen sin andel av finansieringen i form av et tjenestetilbud.

Ved å innføre en moderat studieavgift vil man kunne redusere offentlige utgifter å legge en noe større andel av betalingsbyrden over på brukerne, og således få en riktigere byrdefordeling.

En slik innsparing ville gi anledning til å redusere offentlige utgifter, gi økt handlingsrom for å satse på bedre kvalitet og mindre frafall innenfor tilbudene. Dersom dette ikke tallfestes, blir det en løs ambisjon snarere enn et tydelig signal om behovet for en endring av kurs. Med forslaget vil en bachelor koste 30.000 mer minus stipend-andelen. For dette skal man få bedre kvalitet, de som har behov for ekstra oppfølging vil få mer bistand, og systemer vil bli finansielt bærekraftig.

Dissens 4

Forslag: *Endre punktet på linje 418-420 til: «Innføre en moderat studieavgift for alle norske studenter. Lånekassen gir summen av avgiften til hver enkelt i form av et lån, som senere tilbakebetales».*

Begrunnelse:

Komiteens mindretall ønsker å innføre en moderat studieavgift for alle norske studenter og at beløpet skal utbetales og likviditetsfinansieres av Lånekassen, men ønsker ikke at Høyres Studenter skal tallfeste beløpet. Beløpet burde settes av Lånekassen etter en gjennomgang av de reelle kostandene, og settes på et nivå som etter gjennomgangen vurderes som bærekraftig av fagpersoner.

Flertallets begrunnelse: Så og si alle land nordmenn utveksler til har egne studieavgifter for utenlandske studenter. Begrunnelsen er enkel: Studentene har ikke bidratt til å finansiere tilbudene, og må derfor bidra til å finansiere det med en avgift for ikke å være gratispassasjerer.

Norge må åpenbart gjøre som våre samarbeidspartnere for å oppnå et økonomisk bærekraftig og rettferdig finansieringssystem: Vi må innføre en slik avgift. Beløpet pålydende 35.000 kroner per semester er svært moderat.

Det kunne være forståelig om noen ønsket en høyere avgift. Det hadde også vært forståelig at man ikke ønsket noen avgift i det hele tatt, men uten tallfesting gir man ikke en gang en anvisning til retningsvalg. I dette spørsmålet ligger politikken i størrelsen på avgiften, og skal Høyres Studenter med troverdighet kunne få egne valgløfter til å gå opp, må vi også ta ansvaret for inndekningen. Å unngå tallfesting her vil svekke troverdigheten i forslaget.

**Høyres
Studenter**